

Qüestió de prioritats

RAMON MONTON

El més gran perill de la submissió és que arribi a convertir-se en costum, en resignació que es filtra com un verí paralitzant a les nostres venes.

Henning Mankell

Qui renta el cap d'un ase perd temps i lleixiu.

Núria Cadenes

En una vida limitada per l'espai i el temps com la nostra, és recomanable que cadascú (i, no cal dir, una nació) estableixi les seves prioritats si no vol anar a remolc de les circumstàncies, ser víctima d'abusos o trobar-se un bon dia que no ha aconseguit ni de bon tros el que de bell antuvi es proposava, si és que es proposava alguna cosa. Es tracta d'una simple qüestió d'eficiència energètica, perquè, si volem arribar a algun lloc en comptes de quedar-nos on som i commemorar de tant en tant que encara «resistim»¹, ens convé definir clarament quins són els *nostres* interessos (no els del veí), deixar de preguntar-nos què volem ser de grans i triar, com a adults, «cap on portem el país», per poder sentir-nos «nacionalment descansats» d'una vegada². Em van fer pensar de nou en aquest tema un parell d'informacions relacionades amb una parlamentària catalana el nom de la qual no revelaré. D'una banda, es veu que el Parlament Europeu prepara una «lleï del foc» que pot prohibir, per criteris de *seguretat*, manifestacions culturals catalanes com els balls de diables o les desfilades de trabucaires, i que els nostres polítics hauran de córrer a negociar amb Madrid o a suplicar-los que ens *defensin*. Per l'altra, em vaig assabentar que, a València, entre altres barbaritats³, s'hi ha produït recentment un espoli massiu de documents (no en 1939, sinó ara) que

han marxat cap a Salamanca en aplicació de la mal anomenada Llei de la Memòria. Vaig demanar a aquesta parlamentària si podia investigar els fets, però no m'ha contestat, suposo que perquè el tema no és competència de la nostra «comunitat autònoma» i ella està massa enfeïnada amb les comissions. Val a dir que la meva sensació va ser aquesta: continuem pentinant gats mentre, per la porta de darrere, ens furten fins la camisa⁴.

Per a mi, com a ésser viu, humà i català (sense cap jerarquia entre aquests factors, perquè ser català és la meua manera de ser humà), hi ha una prioritat irrenunciable que és la **voluntat de ser**, pesi a qui pesi i molesti a qui molesti, amb totes les implicacions que això comporta quant a defensa de la pròpia dignitat i llibertat, dues qualitats que ens humanitzen, que formen part de la nostra tradició i que hem de conservar si volem ser dignes dels esforços dels nostres avantpassats i les esperances de les generacions futures. Si hi afegim la fidelitat a la pròpia terra, ja tindrem una persona pràcticament normal⁵. El cert és que fa massa temps que vivim en una malsana alternança de per-

plexitat induïda i empenyament (com no hem d'estar empenyats, deprimits o perplexos si ens priven diàriament del poder de decidir i ens roben els diners i el dret a tenir una existència nacional plena, un sentiment d'utilitat i un propòsit que no sigui l'«anar resistint»?) i, si volem sortir del cercle viciós de la negativitat i la falta de confiança en les nostres possibilitats, hem de passar a l'acció en comptes de limitar-nos a la reacció a les agressions planificades dels ocupants. Com va observar Alfons López Tena, les circumstàncies actuals ens afavoreixen si sabem actuar amb intel·ligència, perquè s'acumulen les evidències que, continuant com fins ara, no anem enlloc, i els opressors no posseeixen un argumentari presentable i racional per a defensar l'*statu quo* (bàsicament la seva resposta a les nostres pretensions és «tu calla!»). Però la cosa més greu és que, malgrat tot això, els unionistes o autonomistes encara confonen centralitat amb tebiesa, pensament feble i indefinició nacional i, fins els qui van amb el cartell de «sobiranistes», s'arronsen a la primera entrevista a l'ABC⁶.

1. La commemoració de la nostra «resistència» després de l'entrada de Franco a Barcelona el 26 de gener de 1939 hauria pogut servir també per a recordar la gran victòria catalana contra els *tercios* espanyols el mateix dia de tres segles abans (batalla de Montjuïc: 26-1-1641), fet que Franco i l'exèrcit espanyol no havien oblidat.
2. Expressió de Salvador Cardús en el pròleg del llibre de Toni Strubell *El cansament del catalanisme* (Edicions La Campana, 1997).
3. Ja sabeu que, quant a barbaritats, aquella estimada part de la nostra nació s'emporta la palma, perquè s'ha convertit en un vedat

de caça franquista.

4. El problema és que mentre la parlamentària continua dedicant-se a l'orfebreria legislativa, com si fóssim un Estat, a Madrid potser preparen un nou recurs, retallada, invasió competencial o transferència sense dotació pressupostària que deixarà en no un res tota la seva feina, perquè la sobirania la tenen ells.
5. En aquests temps de globalització, crisi i canvi climàtic, penso que el més saludable és exercir una doble fidelitat: a la nostra terra, perquè és la nostra, i al planeta Terra, perquè ens engloba a tots.

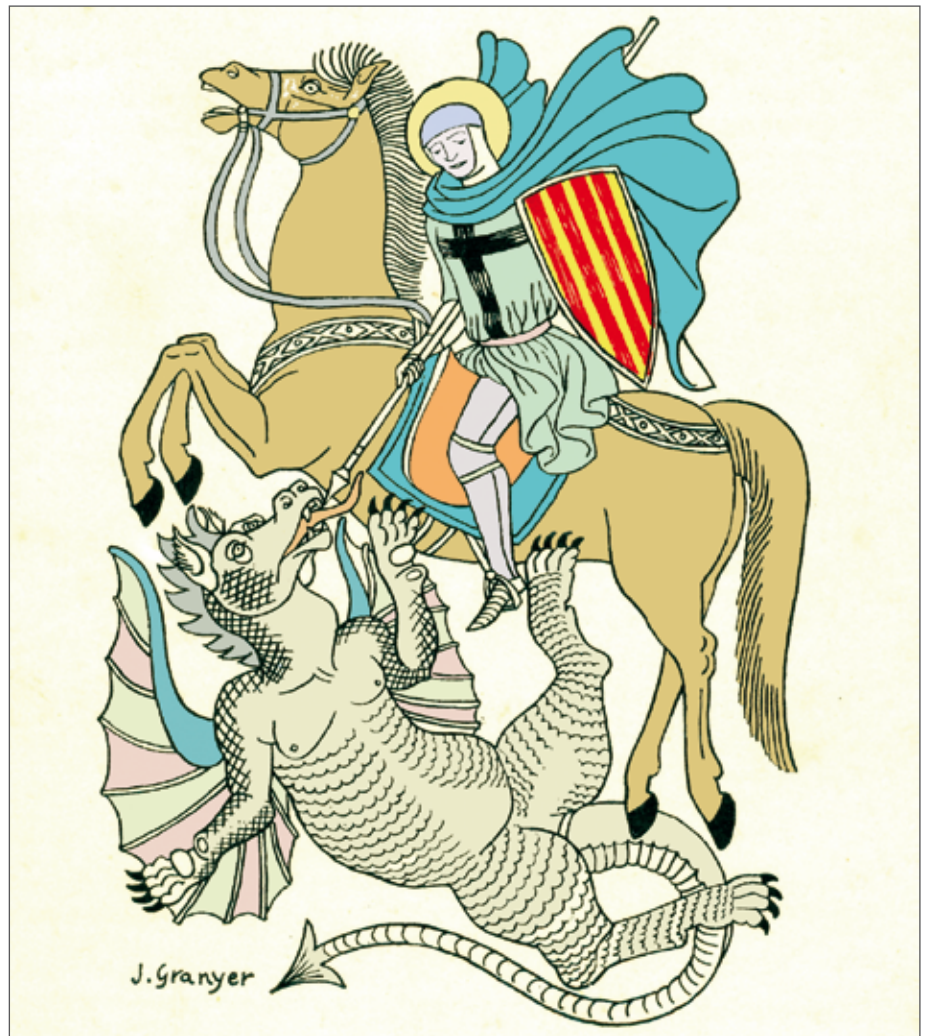
Història i èpica nacional

No ens hem de cansar mai d'emmirallar-nos en la història per trobar-hi explicacions i exemples. Quina llàstima d'oportunitat perduda amb el vuitè centenari del naixement de Jaume I! Entenc que la celebració i el record de glòries pàtries no deu pas ser una prioritat de José Montilla i dels qui el van fer president; però, sobre la llarga vida i obra del nostre rei, se'n podria haver fet una bona pel·lícula, en comptes de fabricar subproductes amb regust de telenovel·la barcelonina com *Arnau* o la més recent *Serrallonga*, per no parlar d'uns horrosos dibuixos animats d'anys enrere en què els almogàvers eren els dolents. Per això estic convençut que hem d'aprofitar els 350 anys de la ignomínia del Tractat dels Pirineus per a fer força soroll i exigir-ne l'abolició⁷.

Toni Strubell remarca en dos dels seus llibres⁸ un parell de factors que em semblen essencials per a entendre el nostre present:

1) Fa un paralelisme entre la persistència d'un franquisme sociològic⁹ i la gangrena (el mateix símil amb què els espanyolistes es refereixen a nosaltres). De fet, però, aquesta «gangrena» no és franquista, sinó essencialment castellana, com ho demostra la història, perquè Espanya (o, si voleu, Castella) no té tradició democràtica.

2) Subratlla la falta d'una èpica nacional, de grans construccions mítiques que contribueixin a estructurar la nació, a fer «teixit nacional», i això vol dir grans obres literàries, música i dansa **nacionals**, exaltació dels grans moments i personatges de la nostra història, uns mitjans de comunicació normalitzadament **nacionalistes**, però també fites esportives, pensadors que es guanyin el prestigi a còpia de valentia i rigor en comptes de tristos intel·lectuals orgànics que es rebaixen fins a l'abjecció per no perdre la menjadora, líders **de debò** que actuïn per ideals i no per veure qui corre més a

ocupar les poltrones; tots els elements, en fi, que ens puguin fer sentir **orgullosos de ser catalans**. Ras i curt: ens sobra conyeta i ens falta èpica.

Set plagues que afecten els catalans

Ara no pretenc fer un exercici d'autoflagel·lació, sinó establir una breu taxonomia de particularitats no gaire positives que afecten la nostra comunitat humana actualment o des de fa segles i, en relació amb les quals, com a l'escola, Catalunya «necessita millorar»:

1) La plaga de la conyeta

La qüestió de la conyeta ve de lluny, i se'n podria fer un estudi exhaustiu. Si

la perplexitat és induïda, la conyeta parteix d'una sèrie de prejudicis consolidats per un acomplexament i un autoodi igualment induïts. Estic convençut que no és una xacra endèmica nostra pel fet de ser catalans, sinó un fenomen típic de tots els processos colonials (com l'autoodi i el col·laboracionisme): hi ha una llengua i una cultura indígenes i una llengua i una cultura imposades que, per guanyar un mercat i estalviar-se problemes (mentre hi hagi consciència d'opressió, hi ha resistència i lluita), han d'esborrar les preexistents i **suplantar-les** per les pròpies. En part, la plaga de la conyeta té un component genuïnament espanyol (allò de menysprear tot

6. Veg. Salvador Sostres, «L'home que es difumina», *Avui*, 27-1-09, parlant del candidat Tremosa.

7. Hi ha un moviment «abolicionista» en marxa que també reclama la derogació del Decret de Nova Planta, previ a totes les constitucions, els estatuts, les comunitats autònomes, etc. En aquest sentit, entitats com Catalunya Acció fan una tasca molt lloable. I, per cert, quan alliberem la Catalunya Nord, per fer les coses ben fetes, una de les primeres mesures que haurem de prendre serà enderrocar i fondre totes les estàtues eqüestres de Lluís XIV, arcs

de triomf o qualsevol altre vestigi de l'opressió francesa.

8. Respectivament, el ja esmentat *El cansament del catalanisme* i el recent *El moment de dir prou* (Pagès Editors, 2008).

9. Tots els *manifestos*, *ciudadanos*, boicots, campanyes plenes de mentides i manifestacions diverses d'odi a Catalunya a l'Estat espanyol, a més d'un estament judicial fortament franquista i la total impunitat amb què els feixistes continuen posant bombes al País Valencià mentre un govern formalment democràtic hi aplica la seva política de genocidi cultural.

el que hom no entén) i, en part, és l'altra cara de la moneda de les reaccions històriques d'alguns davant els qui parlen massa clar per al seu gust, perquè els remouen la consciència que els queda (la conyeta també és un símptoma de mala consciència i poc respecte per a un mateix **com a català**). Per descomptat, totes dues actituds (la histèria i la conyeta) impossibiliten qualsevol anàlisi objectiva de la realitat.

La conyeta fàcil s'ha escampat fins a esdevenir un veritable *modus vivendi* per a molts periodistes que han arribat a un nivell d'endogàmia sorprenent (que no podem anomenar informativa, perquè no informen de res), ja que es dediquen a «omplir» bona part del temps de què disposen parlant de les bajanades amb què omplen el temps altres col·legues dels mitjans (generalment espanyols i de l'àmbit de la «teleporqueria»¹⁰).

Un matí, mentre m'afaitava, a les notícies de la ràdio van posar «per error» com a titular¹¹ uns comentaris de Jordi Pujol sobre l'efecte «taca d'oli» que han tingut les *brometes* i l'estil de Buenafuente¹², com ara l'extensió insòlita de la paraula «*gilipollas*» que, fins fa pocs anys, no tenia carta de naturalesa a casa nostra. Pujol recordava que, per a fer gràcia, no cal recórrer a paraules castellanes com l'esmentada, perquè n'hi ha una dotzena d'equivalents en català que igualment poden resultar gracioses, com *xitxarel·lo*, *bordegàs*, *poca-solta*, *baligabalaga*, etc.

Els de l'emissora, però, ho van *arreglar* de seguida i, al cap d'un o dos matins, un «graciós» que aviat potser farà carrera en una televisió privada espanyola, va posar una versió antiga del *Virolai* i, com a resposta a la «polèmica», va sotmetre els oients a una sessió de conyeta fàcil i suada sobre el «català correcte» amanida amb expressions literàries noucentistes i un fons de música de sardanes.

I llavors sorgeix la pregunta interessada: el català «perd facultats»? Si la normalització d'un idioma consisteix precisament a reconquerir àmbits d'ús i a depurar la llengua, la tasca del «pro-

fessor» Buenafuente i *tutti quanti* ha estat justament la contrària: contribuir a subnormalitzar i a contaminar la nostra llengua amb mots espuris i absolutament innecessaris si un no parteix del prejudici que el català «fa pagès» i, en canvi, no serveix per a fer a riure.

2) La plaga de l'autoodi (o síndrome d'Albert Boadella)

Aquesta plaga genera descastats amb poc futur, empestats que, a la curta o a la llarga, hauran de malviure en terra de ningú, perquè ja sabeu que «Roma no paga els traïdors».

3) La plaga de la divisió

Nyerros contra cadells, convergents contra socialistes, autonomistes contra independentistes, oficialistes contra reagrupats, laportistes contra rosellistes. Tota aquesta hostilitat és mel per a l'enemic, perquè la nostra desunió fa la seva força: *Divide et impera*.

4) La plaga del derrotisme i el fatalisme

«No hi ha res a fer», «l'últim que apagui el llum», «el català es mor, es converteix en un dialecte del castellà, fa catúfols, no serveix...», «tenim mala peça al teler», «a cada bugada perdem un llençol». I així cada dia, un veritable bombardeig en els mitjans que fa forat i provoca més derrotisme, pessimisme, resignació i tota mena de profecies macabres (l'últim capítol d'aquesta plaga és el fet que hagi guanyat el premi Ramon Llull una novel·la anomenada *L'últim home que parlava català*). Ja n'hi ha prou, d'aquest color!

5) Les tendències autodestructives (o caïnisme)

Se'n parla sovint, i ens ho hauríem de fer mirar. Potser és una conseqüència d'allò que ja vaig apuntar una vegada: si una peixera és massa petita i conté poca aigua, els peixos es tornen bojós i s'ataquen els uns als altres. Ens convé tenir més espai vital i existencial, aconseguir que ser catalans sigui una porta oberta a infinites possibilitats en comptes d'una

barrera, un estigma o una limitació per al nostre desenvolupament humà.

6) El victimisme

Hem de deixar de queixar-nos, de plorar amargament per la nostra *dissort* (encara que en tinguem motius, la nostra història ha estat prou dura!), perquè això implicarà la responsabilitat de *fer alguna cosa*.

7) El conformisme materialista (o «afarta'm i digue'm moro»)

No val la pena entretenir-s'hi. Que ho diguin a molts dels nostres polítics i mandarins culturals!

Un últim apunt a propòsit de la «multiculturalitat»

Tot això de la «multiculturalitat» pot semblar que tingui molt bones intencions (l'infern n'és ple), però es presta a la demagògia barata i a florilegis hipòcrites i buits de contingut en nom d'una hipotètica igualtat que no passa de les bones paraules i l'estètica *progre*. El país multicultural per excel·lència és Estats Units i, per molt que enlluerni els devots del «cosmopolitisme tifa», com l'he sentit anomenar últimament, el *melting pot* no es pot aplicar al nostre país perquè aquesta «terra d'acolliment» no és un **país d'immigrants**. I sigui el que sigui la «multiculturalitat» a casa nostra, no pot ser Camarón i Estopa, ni programar festes *latinas* perquè els sud-americans que han vingut a viure aquí se sentin com a casa, aplicant la «fórmula *Feria de Abril*» en una estranya concepció invertida de la integració. Si procureu mirar el tema fredament, sense benes estranyes als ulls, us adonareu que, a Catalunya, la «multiculturalitat» oculta maniobres proselitistes dels partits *soi-disant* d'esquerres per aconseguir nous votants a qualsevol preu, ni que sigui a costa de reduir la cultura catalana a la condició «d'una més» (de moment) enmig del poti-poti postmodern en què ningú no discuteix la preeminència *natural* de les dues llengües imperialistes per excel·lència: l'espanyol i l'anglès que trobem a tort i a dret en les joguines i els subtítols dels DVD. ◆

10. La Llei de Televisions Privades espanyola de 1988, en establir l'obligació que els nous canals cobrissin tot el territori de l'Estat, va ser una veritable punyalada per a la normalització del català i el tret de sortida de la generalització de la «teleporqueria» i del costum d'incloure massivament mediàtics i talls de programes

espanyols a la televisió catalana quan es tracta de «fer gràcia».

11. El titular havia de ser les bajanades del PP de Madrid.

12. Aquell «comunicador» que va dir que no li pagaven per fer de mestre de català però, en canvi, es va convertir *motu proprio* en mestre de *catanyol*.